

מזיכרונותיו של פרדריק ריימס על ההגירה לארצות הברית לאחר המלחמה

משימות ההצלה של ה-EIF במואסאק הצליחו באופן יוצא מן הכלל והסתיימו בתום המלחמה. התחלנו לחשוב על העתיד. היתה לנו תחושת אי נוחות, ואי שקט אחז בנו. חניכי מואסאק החלו לעזוב. היו שפנו ללימודים אקדמיים, חלק עלו לארץ ישראל, ורבים יצרו קשר עם קרובים מעבר לים, בעיקר בארצות הברית של אמריקה. בשיחות שניהלנו בינינו הגענו למסקנה שתושבי מדינות אירופה, ולא רק גרמניה, נושאים באחריות לשואה שעברה עלינו זה עתה. לרבים מאיתנו לא נותרה משפחה, לא היה לנו לאן לחזור, גם לא רצינו לקחת חלק בשיקום אירופה. נוסף לכול - רציתי ללמוד, ובאירופה לא היתה אפשרות של לימודי ערב. כדי לקבל ויזה לארצות הברית היה עלי למצוא שם מישהו שיצהיר שהוא יכול לתמוך בי כלכלית. זכרתי שמות של קרובים מעבר לים, שמות שעלו בשיחות של ההורים בבית. ה-OSE איתר אחד מבני משפחת הוימן שהיגר לאמריקה בסוף המאה הקודמת. הדוד, שנקרא עתה אדולף היימן, אכן הזמין אותי לבוא אליהם. הוא גם שלח לי חבילה עם מעדנים, כולל נקניק סלאמי כשר ענקי.

עתה עמדתי בפני שאלה קשה - מה לעשות באחי הקטן? היינץ היה נחוש בדעתו שהוא רוצה להגיע אך ורק לארץ ישראל, ואני החלטתי לנסוע אליו כדי לשכנעו להצטרף אלי לאמריקה. הגעתי לאנגלברג. לא התקשיתי לזהות את היינץ למרות ארבע שנות פרידה. נשארתי אצלו כשבוע, נהניתי מהאוכל הטוב ומהנוף, בילינו יחד - אך לא הצלחתי לשכנעו להצטרף אלי. הוא רצה רק לארץ ישראל. כך נקבעים גורלות של בני-האדם. הודעתי למר היימן שאני מוכן לבוא.

כיום אני תוהה מדוע לא בחרתי גם אני לנסוע לארץ ישראל? הרי הייתי נתון להשפעת ה-EIF, חשוף לתרבות היהודית ומוקף באנשים רבים שבחרו בדרך זו. אינני מצליח לשחזר את כל מהלך החשיבה בנושא מסובך ומורכב זה, אך אנסה: החיים עד לאותו שלב בחיי לימדו אותי שלהיות יהודי הוא עניין מסוכן. השואה הוכיחה שאת היהודים קל להרוג. המטרה שלי היתה למנוע זאת בעתיד. לא, לא מדובר בהמרת דת. אני מופתע מעצמי שאני מסוגל להודות בכך - החלטתי להתרחק מהכול, הן גאוגרפית והן רעיונית. הרגשתי, כנראה, שריחוק כזה יאפשר לי לבחור זהות יהודית מינימליסטית.

מחשבתי השתנו עם השנים, אך את הנעשה אין להשיב.

החלטתי הושפעה גם מהתערערות אמונתי באלוהים. לפי הלך המחשבה הפשטני שלי באותם ימים, איפשר האל את רצח עמו הנבחר - עלי להודות כי בשאלה זו לא מצאתי מנוחה לנפשי עד היום. ההחלטה שלא לעלות לארץ ישראל היתה תשובה חילונית לייסורים

הנפשיים וגם מעין בריחה. החלפת שמי, בשלב מאוחר יותר, שירתה גם היא את אותה בריחה מהעבר ואת הסתרת הזהות היהודית שלי. תוך שבועות אחדים קיבלתי אשרת כניסה לארצות-הברית. צחוק הגורל הוא שהתהליך היה מהיר במיוחד מפני שנחשבתי לגרמני, ומכיוון שבזמן המלחמה לא רבים היגרו מגרמניה לארצות-הברית והמכסה לא היתה מלאה! נותרה בעיה אחת - להשיג מקום באנייה המפליגה מצרפת. פינוי החיילים ומשפחותיהם קדם להסעת פליטים, והיה חשש נורא שתוקף אשרת הכניסה שקיבלתי יפוג בלי שאוכל לממשו. שוב נחלץ ארגון ה-OSE לעזרי. אנשיו הצליחו לשלוח אותי עם החיילים האחרונים שעזבו את אירופה כמלווה של ילד בן שמונה שנסע לבדו לאמריקה. חברי במואסאק ערכו לי מסיבת פרידה מרגשת, וב-8 בדצמבר 1946, ואני כמעט בן 18, עזבתי את צרפת ואת אירופה על סיפון האנייה "איל דה פראנס".

מקור: מנחם מאיר ופרדריק ריימס, "האם העצים פורחים אצלכם?". יד ושם, ירושלים 2000, עמ' 133-135.